

اجتماع انجمن نظار را ممکن می دانستم توضیحاً عرض کردم .

نایب رئیس - آقای آقاسید یعقوب .
(اجازه)

آقاسید یعقوب - در صورت مجلس که راجع بانتخابات آذربایجان و آراء سهند آباد نوشته شده که تشکیل شعبه خلاف قانون است بنده عرض نکردم تشکیل شعبه خلاف قانون است بنده گفتم خواندن آراء بنا بر تصویب انجمن مرکزی بموجب ماده هجدهم خلاف قانون است .

مطلب دیگر اینکه راجع بینجاه هزار تومان بنده عرض نکردم که خوشوقتیم که دولت از مجلس شورای ملی اجازه خواسته گفتم که خوشوقتیم که دولتی که طرف اعتماد مجلس است خلاف قانون نمی کند

نایب رئیس - دیگر اعتراضی در صورت مجلس نیست ؟

(اظهاری نشد)

نایب رئیس - صورت مجلس با این اصلاحات تصویب شد . در جلسه گذشته راجع باعتبار پنججاه هزار تومان که دولت از مجلس تقاضا کرده بود مذاکراتی بعمل آمد و بواسطه اینکه وقت منقضی شده بود در جلسه گذشته رأی گرفته نشد و با مرور موقوف شد حالاً یقین دارم مذاکرات کافی است اگر مخالفی نباشد مذاکره نمیکنیم فقط رأی می گیریم
(گفته شد صحیح است)

آقای دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا محمدعلی دولت آبادی - بنده در آن جلسه اجازه خواسته بودم که مخالفت خود را تعقیب کنم حالا هم گمان نمی کنم مذاکرات کافی باشد .

(اغلب گفتند - خبر کافی است)

نایب رئیس - البته اگر مجلس شورای ملی مذاکرات را کافی بداند آنوقت یکمده از آقایان که اجازه خواسته اند باید بترتیب مذاکره نمایند و اگر کافی دانستند همانطور که سایرین از حق خود محروم خواهند شد حضرتعالی هم نمی توانید از حق خود استفاده نمایید . پس رأی میگیریم آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام نمایند .

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت است پس معلوم می شود مذاکرات کافی است .

بنابر این رأی می گیریم

سلیمان میرزا - بنده توضیحی دارم اجازه می فرمائید ؟

نایب رئیس - بفرمائید .

سلیمان میرزا - در جلسه گذشته آقایان فراموش فرموده اند که در جواب منطقی بنده آقای وزیر مالیه که ملتفت نبودند صحبتهایشان سوء تفاهم شد بعضی نسبت ها بینده دادند لهذا بنده مجبورم رفع آن نسبتها را از خودم بکنم هر چند که . . .

نایب رئیس - بعد از آنکه آقایان رأی دادند آنوقت قبل از آنکه داخل در موضوع دیگری بشویم

نایب رئیس - البته فرمایشاتی که آقای مشیر الدوله از نقطه نظر تأسف از این پیش آمد حاکی از احساسات عموم نمایندگان بود همینطور هم آقای وزیر مالیه خودشان مصدق اظهار تأسف از این سوء تفاهم بوده و یقین دارم با اظهارات خود بیانات آقای مشیر الدوله را تأیید و تصدیق خواهند فرمود

وزیر مالیه - بنده با اظهارات آقای مشیر الدوله کاملاً موافقم و مقصودم شاهزاده سلیمان میرزا نبود مقصود بنده این بود آنکسی که در این موقع بایک شرایط سنگینی حاضر بشود از خارج پول بگیرد مدرسه دائر بکند و در واقع زیر همه چیز ایران بزند و بمدرسه کدر آتیه معلوم نیست چه خدمتی بما خواهد کرد پول بدهد حس نیت ندارد مقصود این بود پولیکه حاضر میشود بگران ترین قیمت برای ما ارزش خواهد داشت و هیچ ایرانی شرافتمند حاضر نمیشود باین ترتیب از اجانب پولی استقراض شود باید بهمین حال ساخت و قدری تأمل کرد و فعلاً پول نخواست تا به پیشیم چه میشود

نایب رئیس - در موضوع این لایحه آقایان موافق هستند که بماند برای جلسه دیگر خود آقای وزیر مالیه هم که قبول فرمودند موکول بجلسه آتیه شود پس اگر آقایان موافقت و مخالفی نیست امشب جلسه را ختم و موکول بروزشنبه خواهم کرد و دستور آن اولاً شور در تهه نامه جامعه ملل و شور در این راپورت کبسیون بودجه راجع باعتبار ۵۰ هزار تومان خواهد بود

بعضی سئوالات هم هست که جزو دستور خواهد بود

(مجلس ۳ ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۵۳

صورت مشروح مجلس یوم شنبه
نهم برج جدی ۱۳۰۰ مطابق
غره جمادی الاول سنه ۱۳۴۰
مجلس تقریباً يك ساعت قبل از
غروب در تحت ریاست آقای
سردار معظم نایب رئیس تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم پنجشنبه هفتم برج جدی را آقای تدین قرائت نمودند)

نایب رئیس - آقای سردار معظم کردستانی فرمایشی دارید ؟

سردار معظم - در جلسه قبل بنده بواسطه کسالت نتوانستم حضور برسانم بوسیله تلفن هم اطلاع داده ام هنوز هم کسالت بنده رفع نشده است **نایب رئیس -** خیلی خوب اصلاح میشود شاهزاده سلیمان میرزا .

(اجازه)

سلیمان میرزا - در یک قسمت صورت مجلس که راجع بانتخابات آذربایجان است نوشته شده که راجع بآراء سهند آباد بنده ضمیمه کردن آن آراء را صحیح نمیدانم زیرا اجتماع انجمن نظار برای استخراج آراء غیر ممکن است و گمان میکنم لفظ (زیرا) بعوض (و) اشتهاً نوشته شده چون بنده نه ضمیمه کردن آراء سهند آباد را صحیح میدانم و نه

معارف امروز برای امروز فایده ندارد فایده اش برای بیست سال دیگر است و امروز استقلال برای مملکت لازم است (صحیح است) آقایان سعی کنید که مملکت را نجات دهید بستختی تحمل کنید و دست تکدی پیش خارجه دراز نکنید . آیا اجازه می دهید دولت زیر بار سنگین شرایطی که استقلال مملکت را بیاد بدهد برود . (خیر خیر هرگز) اگر هم اجازه می دهید من حاضر نیستم و دیگر هم عرض ندارم .

نایب رئیس - اگر آقایان موافق باشند چند دقیقه تنفس داده شود .

(مجدداً مجلس برای تنفس تعطیل و پس از نیمساعت تشکیل گردید)

نایب رئیس - قبل از تنفس پیش آمد تأسف آوری که مبنی بر سوء تفاهم بود پیش آمد و چون حکمیت قضیه موکول بعرضت آقای مشیر الدوله شده است لذا ایشان فرمایشاتی در اینخصوص خواهند فرمود

مشیر الدوله - بنده کمال تأسف را دارم از این پیش آمدی که من غیر انتظار روی داد ولی در عین حال بنده بغوی می دانستم که این پیش آمد مبنی بر سوء تفاهم بوده است یعنی شاهزاده سلیمان میرزا عباراتی را که آقای وزیر مالیه فرمودند طور دیگری ملتفت شدند بنده با این که یقین داشتم سوء تفاهم بوده باز هم در موقع تنفس کاملاً در این باب تحقیق کرده و با آقایان سلیمان میرزا و وزیر مالیه مذاکره کردم و ثابت شده همانطور که بنده فهمیده بودم سوء تفاهمی بین آقایان حاصل شده است

زیرا مقصود آقای وزیر مالیه از عباراتی که فرمودند این بود که هر ایرانی یا هر کسی که حاضر بشود در در عرض مساعدت اجانب تحمل سنگینی را قبول نماید آن شخص حس ایرانیت ندارد و اینکه گفتند بی شرف است مقصودشان نه شاهزاده سلیمان میرزا بود و نه دیگری بطور کلی عبارت را فرمودند .

(بعضی گفتند صحیح است)

و مخصوصاً فرموده اند (اگر) آقایان درست ملاحظه فرمایند خواهند دید که وقتی کلمه (اگر) بمیان بیاید قضیه قضیه شرطیه میشود بنا بر این نه مقصودشان شاهزاده سلیمان میرزا بود نه سایر آقایان و کلاً بوده باینجهت پس از آنکه بنده درست مطلب را فهمیدم میانجی شده و توضیح و تفسیر عبارات آقای وزیر مالیه را بشاهزاده میرزا عرض کردم و معلوم شد حقیقتاً مسئله مبنی بر سوء تفاهمی بوده است و وقتی طرفین ملتفت این سوء تفاهم شدند حاضر شدند با هم مذاکراتی نموده و بکلی رفع سوء تفاهم شد (صحیح است)

نایب رئیس - یکمده از آقایان و کلاً پیشنهاد فرموده اند که اخذ رأی در ماده واحده پیشنهاد وزارت مالیه موکول بجلسه آتیه بشود . آیا آقایان باین پیشنهاد موافق هستند ؟

محمد هاشم میرزا - اسامی پیشنهاد کنندگان را بفرمائید

نایب رئیس - احتشام الدوله - آقاسید کاظم زدی - ملک الشراه - آقای و قار الملک

وزیر مالیه - بنده می توانم شخصاً موافق باشم که بماند برای جلسه آتیه

ممکن است توضیحات خود را بیان فرمائید بنا بر این رأی میگیریم به پنجاه هزار تومان اعتباری. کادولت تقاضا کرده است باید با ورقه رأی گرفت آقایانیکه را رورت کمسیون بودجه یعنی این اعتبار را تصویب می نمایند ورقه سفید آقایانی که رد می کنند ورقه کبود خواهند داد .

« در اینموقع اخذ آراء بعمل آمده و آقای سهام السلطان استخراج آراء نموده » بترتیب ذیل نتیجه حاصل شد .

هده حصار ۶۶

ورقه سفید علامت قبول ۳۲

ورقه کبود علامت رد ۲۵

امتناع ۵

آقایانیکه رأی نداده اند ۴

اسامی قبول کنندگان

آقایان حمیدالممالک . معتمدالسلطنه . ارباب کیخسرو . حاج میرزا اسدالله خان . امیر ناصر نصیرالسلطنه . حاج شیخ اسدالله . احتشام الدوله . بیان الدوله . میرزا ابراهیم خان . شیخ المراقین زاده سهام السلطان . قوام الدوله . مشیر الدوله . نصیر دیوان . رئیس التجار . سلطان العلماء . فهیم الملک حاج مقبل السلطنه . عدل السلطنه . آقاسید یعقوب محمد هاشم میرزا . وکیل الملک . حاج میرزا تقی خان آقا میرزا علی کازرونی . مستشار السلطنه . صدراالامام محقق العلماء . امین الشریعه . رکن الملک . سردار معظم کردستانی . بیان الملک

اسامی رد کنندگان

آقایان حاج میرزا مرتضی . آقا میرزا هاشم . میرزا طاهر تنکابنی . جلیل الملک . مساوات . شیخ ابراهیم زنجانی . شیخ الاسلام اصفهانی . حاج میرزا علی محمد دولت آبادی . آقا میرزا محمد حسین صدرائی و دکتر آتمان . فتح الدوله . آقاسید کاظم یزدی . شاهزاده سلیمان میرزا . ناظم العلماء . سدید الملک اقبال السلطان . حاج امین التجار . ملک الشعراء . میرزا سید حسن کاشانی . شریعتمدار کرمانی . حائری زاده . وقار الملک . حکیم الملک . طباطبائی آقای تدین .

نایب رئیس - لایحه بی تکلیف ماند و محتاج برای قانون خواهد بود . یک فقره لایحه دیگر راجع به تقاضای بیست تومان شهریه در حق ورثه مرحوم بنان - السلطان در جلسه گذشته محتاج باصلاح عبارتی شد حالا اصلاح شده خوانده میشود و بدون اینکه داخل مذاکره شویم رأی میگیریم

(آقای تدین بمضمون ذیل قرائت نمودند)

ماده اول - از زمان فوت مرحوم بنان السلطان ماهی بیست تومان در حق عیال و اولاد آن مرحوم به تساوی برقرار میشود .

ماده دوم - برقراری شهریه فوق در حق عیال تاموقعی است که زوج اختیار نکرده باشد و در حق اولاد تاموقع رشد و سن بیست و یکسال

نایب رئیس - نظر باینکه دو ماده است . . . آقای اقبال السلطان فرمایشی داشتید؟

اقبال السلطان - بلی در ماده دوم عرضی داشتم

نایب رئیس - حالا مذاکره در ماده اول است اگر مجلس تصویب بکند در هر يك ازدو ماده جدا گانه بقیام و قعود رأی میگیریم بعد در کلیه لایحه باورقه (گفتند - صحیح است) ماده اول دوباره خوانده می شود .

(مجدداً قرائت شد)

نایب رئیس - در این باب مخالفی هست؟

(اظهاری نشد)

نایب رئیس - آقایانیکه ماده اول را تصویب میکنند قیام نمایند .

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد . ماده دوم قرائت می شود .

بمضمون فوق قرائت شد

نایب رئیس - آقای اقبال السلطان .

(اجازه)

اقبال السلطان - عقیده بنده این است که نوشته شود برقراری شهریه فوق در حق عیال تاموقعی است که زن بیوه است و در حق اولاد تاموقع رشد و سن بیست و یکسال . برای اینکه ممکن است زوج اختیار کند و شوهرش فوت شود یا تفریق کنند و مجدداً بیوه شود .

سلیمان میرزا - البته آقایان مسبق هستند در قانون اساسی حد رشد هجده سال معین شده است و برای اداره کردن امورات مملکتی شخص شخیص اعلیحضرت در سن هجده سالگی میتوانند زمام امور را در دست بگیرند بنا بر این حد رشد هجده سال است و بیست و یکسال چیز اضافه است خوبست هجده سال نوشته شود

محمد هاشم میرزا - راجع فرمایش شاهزاده اقبال السلطان اینکه مینویسد شوهر اختیار نکرده است محض احترام آن شخص اینوجه تصویب میشود که تا شوهر نکرده است باو داده شود و اگر چنانچه شوهر اختیار کرد تکلیفش بازوج دیگر است و دیگر باو داده نشود و این مطلب واضح است و بنده موافقم

نایب رئیس - (خطاب بشاهزاده سلیمان میرزا) - در خصوص سن اگر پیشنهادی دارید بفرمائید تا رأی میگیریم

سلیمان میرزا - گمان میکنم محتاج به پیشنهاد کردن نباشد چون قانون اساسی و قانون وظایف تکلیف این مسئله را معین کرده است و شرعاً هم حد رشد پانزده سالگی است و اینکه اینجا نوشته شده تا ۲۱ سالگی نمی فهم یعنی چه و از روی چه مأخذ است و اگر لازم است چیزی بنویسم می نویسم

سلطان العلماء - بنده عرض میکنم اگر مقصود حد رشد شرعی باشد چنانچه خداوند تعالی هم میفرماید و ان انستم منهم رشداً فادخمو اليهم اموالهم - حد رشد شرعی پانزده سال تمام است ولی غرض از اینکه در لایحه بیست و یکسال نوشته این است که بتواند کسی پیدا کند یادر ادارات دولتی او را بپذیرند و هجده سال هم گمان میکنم برای این مطلب کافی

نباشد .

نایب رئیس - شاهزاده محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده عرضی ندارم **دولت آبادی** - بعقیده بنده اگر چه کلمه رشد

از اینجا برداشته شود و همان سن بیست و یکسال نوشته شود بهتر است

سهام السلطان - (منشی کمسیون بودجه - بنده قبول میکنم که کلمه رشد برداشته شود و همان سن بیست و یکسال نوشته شود

نایب رئیس - ماده دوم مجدداً قرائت میشود بعد رأی می گیرم

ماده مزبور با حذف جمله (تاموقع رشد) (قرائت شد)

سلیمان میرزا - در صورتیکه آقای مخبر کلمه رشد را قبول می کنند حذف شود دیگر برای

پیشنهاد بنده موقعی باقی نمی ماند زیرا ممکن است مجلس بهوض بیست و یکسال پنجاه سال هم بنویسد و این مطلب بسته بنظر آقایان و کلام است که هر چند سال بخواهند تصویب کنند

نایب رئیس - بنا بر این رأی می گیریم در ماده دوم آقایانیکه ماده دوم را بترتیبی که خوانده شد تصویب میفرمایند قیام نمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد و رأی می گیریم در کلیات لایحه باورقه آقایانیکه برقراری این بیست

تومان را در حق ورثه مرحوم بنان السلطان با شرایط مذکوره در مواد تصویب می فرمایند ورقه سفید

و آقایانیکه تصویب نمی فرمایند ورقه کبود خواهند داد

اخذ آراء بعمل آمده و آقای سهام السلطان استخراج نمود

(بترتیب ذیل نتیجه حاصل شد)

هده حصار (۵۹) ورقه سفید علامت قبول (۵۱)

ورقه کبود علامت رد (۴) ورقه سفید بدون امضاء

(۱) ورقه آبی بدون امضاء (۱) - امتناع (۲)

اسامی قبول کنندگان آقای شریعتمدار کرمانی

آقای شیخ الاسلام ملایری - آقای فتح الدوله - آقای بیان الملک - شاهزاده سلیمان میرزا - آقای ناظم العلماء

آقای مساوات - آقای امین التجار - آقای میرزا طاهر

تنکابنی - آقای مستشار السلطنه - آقای میرزا هاشم

آشتیانی - آقای امین الشریعه - آقای رکن الملک

آقای آقا میرزا علی کازرونی - آقای حاج میرزا تقی خان

آقای محقق العلماء - آقای غضنفرخان - آقای میرزا

محمد نجات - آقای همدان السلطنه خراسانی - آقای

معتمد السلطنه - آقای حاج میرزا مرتضی - آقای

زنجانی - آقای جلیل الملک - آقای اقبال السلطان

آقای سردار مخم - آقای حاج میرزا هاشم محمد دولت

آبادی - آقای عدل السلطنه - آقای میرزا محمد حسین

صدرائی - آقای حمید الممالک - آقا - آقاسید یعقوب

آقای فهیم الملک - آقای حاج مقبل السلطنه - آقای

آقا سید کاظم یزدی - آقای محمد هاشم میرزا -

آقای ارباب کیخسرو - آقای مشیرالدوله - آقای وکیل الملک - آقای ملک الشعراء - آقای قوام الدوله آقای سلطان العلماء - آقای حاج شیخ اسدالله - آقای نصیردیوان - آقای وقار الملک - آقای طباطبائی - آقای میرزا سیدحسن کاشانی - آقای تدین - آقای امیرناصر آقای سیدالملک - آقای میرزا ابراهیم خان ملک آرائی آقای سهام السلطان - آقای بیان الدوله (اسامی رد کنندگان)

آقای میرزا اسدالله خان - آقای حکیم الملک - آقای شیخ الاسلام اصفهانی - آقای آقا سید فاضل کاشانی .

نایب رئیس - تقاضای برقراری بیست تومان درحق ورثه مرحوم بنان السلطان تصویب شد بقیه شوردرهده نامه جامعه ملل است آقای آقا سید یعقوب فیلا اجازه خواسته اند ولی چون مغیر کیسیون خارج نیستند باینکه از طرف دولت دفاع خواهد شد از سایر اعضاء کیسیون هم خواهش می شود که بقدر سهم خود دفاع نمایند

آقا سید یعقوب - مسئله عهد نامه جامعه ملل که دارای یک معنائی است که آن معنای سلم و سلامت است بنده می خواهم عرض کنم نه اینکه تعقیب ملت ایران مرا تصدیق این مسئله وامیدارد اگر بتواریخ رجوع نمایند حتی ابوالمورخین که (هردت) یونانی باغد می گوید که ملت ایران یک ملتی هستند که خیلی مایل بصلح هستند وبالطبع یک ملتی هستند که از روی میل و رغبت مایل بسلم و سلامت هستند باین معنی که ملت شوری نیستند و همیشه متوجه بصلح و آرامی هستند بنابراین لازم است بنده این معنی را بگویم که ما ملت شوری نیستیم و متوجه بصلح و سلامت هستیم و این ملت که بترتیب اسلامی می رسیده این ترتیب بیشتر در او اثر کرده است بواسطه اینکه در تحت تأثیر آیه فان جنجوا لتسلم فاصلى لها و توکل علی الله این ملت فی حد ذاته متوجه وطالب بصلح و سلامت است پس این صداهائی که ملل عالم فریاد میکنند و میخواهند دست برادری بطرف یکدیگر دراز کنند و صلح نمایند این صدا از گدوی ملت ایران بلند شده است تاریخ و نژاد و مذهب ایران هم این معنی را می پروراند لیکن این جامعه که الان چندین دولت آمده اند تشکیل داده اند نه اینکه ملل عالم آمده باشند و این حرف را زده باشند بلی اگر ملل عالم این حرف را زده باشند و این مجسم را تشکیل داده باشند خیلی بنده عاشق هستم ولی یک دولتی که در اثر جنک عالم سوز بین المللی فاتح شدند برای اینکه نتیجه اش مثل نتیجه جنک بالکان کدول متجمعه بريك دولت اسلامی حمله کردند و صدمه باورزدند نشود برای آنکه در موقع بردن غنیمت غنایم را در بین خود تقسیم نمایند جنک بالکان برای آنها يك سر مشقی شد و این جامعه را تشکیل دادند در این صورت چگونه بنده می توانم بگویم ملل عالم متوجه این کلام هستند بلی در این جنک يك دولی بر دول دیگر غالب شدند و بری این که نژادی بین خودشان واقع نشود و مثل جنکی که بین دول متجمعه بالکان پس از جنک با عثمانی واقع شد نشود و

پیش بینی کردند و گفتند يك موادی قرار می دهیم و خوب در کله مردم فرو می ریم که صلح عمومی میخواهیم دردنیا برقرار کنیم يك وقتهم دولت نزاری وقتی که فتوحات خود را کرد آنوقت گفت صلح عمومی میخواهیم برقرار نمائیم و کفرانس لاهرا را تشکیل داد که در یاد همه هست با وجود این که چنین سابقه هم نباشد صرف نظر در این سابقه بکنیم همین کتابچه تعهد نامه جامعه ملل که در نزد ما است بعد از آنکه نگاه کنیم و اصل ۲۲ را مطالعه کنیم (خیلی مایل بودم که آقای مغیر که این همه حمله با آقای حاج شیخ اسدالله می کردند که مطالعه نکرده اید تشریف داشته باشند و عرض کنم خیر بنده کلمه بکلمه اش را حفظ کرده ام) و بعد از مطالعه عرض می کنم که ملت و دولت ایران ابدأ در این جنک نبوده اند و این همه خسارت بر این ملت وارد شده است و در زمان يك کابینه بر تمام ملت ایران اعلان کردند که خسارت خود تا آنرا بنویسید اینها هم نوشتند و بردند بعد دیدیم روزنامه تان می نویسند نمایندگان ایران را در اطراف هم راه ندادند این يك مسئله اما نسبت بخساراتی که وارد آمده از دریای بوشهر تا دروازه شیراز تمام جوانهای ما بخاک و خون غلطیدند در صورتی که هیچ ایرانی با سربین تعدی نکرده و از خاک خود خارج نشده بود که آنجا را يك مقبره از بهترین شجاعان ایران قرار دادند گناهشان این بود که گفتند در خانه ما داخل نشوید تمام خوانین دشتی و دشتستان و تنکستان را بخاک یکسان کردند از قصر شیرین تا بحر خزر و تمام کردستان و آذربایجان و سواحل بحر خزر ذریق خون شدند و تمام از این رفت يك نفر از جامعه ملل پیدا نشد که بگوید ایران هم عضو جامعه ملل است و از خانواده کهن بشریت است آخر ایران هم حق دارد ، بنده هم عرض می کنم باید رأی بدهم در فصول ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ چگونه من رأی بدهم و فتوحات عالم اسلام را زیر پا بگذارم و تصدیق کنم از بیت المقدس که بهترین شرافت برای عالم اسلام است بیری اسلامی برداشته شود و بکلی حق سلطنت و امپراطوری مسلمین از بین برود بنده در عالم اسلامیت و ایرانیت خود نمی توانم چنین تصدیقی وا بکنم اگر این فصل را از بین بردارند باز یک چیزی است والا با بودن این فصل چطور ممکن است رأی داده شود اگر چه بنظر بنده تمام این فصول برای فصل ۲۲ است و آنرا هم در آخر انداخته اند که کسی کمتر ملتفت شود بنده کمی توانم رأی بدهم این بود حاصل هرايش بنده .

نایب رئیس - نظر باین که از طرف وزارت خارجه به آقای وزیر نه آقای معاونان تشریف دارند و نه آقای مغیر هستند لذا اگر مجلس تصویب کند شاه زاده سلیمان میرزا عضو کیسیون خارجه قبول زحمت فرموده اخبار بفرمائید

سلیمان میرزا - بهترین است که آقای وزیر خارجه باشند که ایشان بسمت وزارت خودشان و بنده هم از طرف کیسیون نیابت داشته باشم یعنی اگر آقای وزیر تشریف دارند بیایند و اگر نیستند بسایر مطالب دستور می پردازیم تا آقای وزیر خارجه تشریف

بیاورند

نایب رئیس - شرحی را که بنده عرض کردم راجع بدفاع از طرف کیسیون خارجه بود که حضرت والا دفاع فرمائید آقایان وزراء هم دفاع خواهند نمود آقای وزیر خارجه هم اینجا هستند ممکن است تلفون کنند معاونانهم تشریف بیاورند آقای کازرونی (اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی - بنده مخالفم **نایب رئیس** - آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - بنده موافقم و گمان می کردم در همان جلسه اسبق که مذاکرات شد مذاکرات را آقایان کافی دانسته و در این جلسه مخالفتی با من مؤسسه مهم نخواهند فرمود متأسفانه آقای آقا سید یعقوب يك بیاناتی فرمودند و نظریه بنده را تغییر دادند بنا بر این عرض می کنم این مؤسسه از نقطه نظر مصالح جامعه بشر تشکیل شده و گمان نمی کنم از دول صغیره دولتی باشد که مخالفت کرده باشد هر قدر از عظمت و شهادت تاریخ قابل تقدیر ایران آقای آقا سید یعقوب بیان فرمایند همان اندازه در شرکت این مؤسسه باید نظریات خود هانزرا کاملتر نمایند ایران که همیشه طرفدار صلح بوده و يك مؤسسه که برای اجرای همین نظریه به از تجارت تلغی که سالیان سال در سایه امپراطوری و سیاست سرمایه داری حاصل شده و برای جلوگیری از نظام بشر تشکیل می شود چطور ممکن است ایران که همیشه طالب صلح و صفا بوده قبول عضویت این جامعه را ننماید .

آقایان محترم و نمایندگان حاضر خوب مسبوق هستند که دولتهای سابق ما خیلی کوشش میکردند و موفقیت حاصل نمی کردند و بالاخره پس از زحمات بسیار این موفقیت را برای خود احراز کرده و عضویت جامعه ملل را با تحمل بخارج در سایه مساهم دولتهای وقت قبول کردند ، بنده از طرف خود و تمام نمایندگان با احساسات رضایت بخش این مؤسسه خیریه را که برای آسایش نوع بشر تشکیل شده تلمی کرده و موافقت خود و آقایان را عرض میکنم

شیخ الاسلام اصفهانی - سرکار از طرف سایر نمایندگان و کالت نداریه .

نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی - شاهزاده نصره الدوله مغیر محترم در مقابل مخالفین آنچه لازم و ممکن بود دلائلی برای اتمام آنها اقامه فرمودند لیکن متأسفانه بنده يك دلیلی ندیدم که قانع شوم بلکه آن بیانات بیشتر سبب شد که اظهار مخالفت کنم بنده موافقم که يك انجمن اتفاق ملل پیدا شود و آنروز را روز خوشبختی نوع بشر می دانم ، آیا این انجمن وجود دارد ؟

خیر همانطور که شاهزاده اشاره فرمودند هنوز جنک خاتمه پیدا نکرده و جنک باقی است و يك طرف از طرفین جنک آمده اند بخود مرکزیت داده و در حقیقت همان دول معظمه متفقین مؤسس اصلی این مؤسسه

هستند و يك عهد را هم که ذی نفع بوده اند با خودشان منع کرده اند .

مسلم است این تعهدنامه معتوی بعضی مضامین است که خیلی شیرین است لیکن ما هم حق داریم در اثر سیاست اروپا تربیاتی که از جنک بین المللی پیش آمده قدری بدبین باشیم و قدری دقت بکنیم بنده تصدیق می کنم که قوانین از نقطه نظر تصفیه اخلاق عموم مقدس است لیکن همین که این قوانین مظهر اخلاق مردم دانی شد بد می شود قدرت همیشه قانون را با اعمال خود تطبیق کرده و بر طبق میل و آمال خودش تعبیر میکند .

در حال ملاحظه کنیم ببینیم موقعیت ما اجازه می دهد که شرکت در این جامعه داشته باشیم یا خیر از يك طرف ما همسایه هستیم با روسیه آزاد و با آن دولت معاهده بسته ایم و از طرف دیگر با افغانستان که برادر جنسی و بطنی هستیم معاهده بستیم از طرف دیگر همسایه هستیم با عثمانی و بین النهرین و عربستان که مرکز بقاع متبرک ما است و مجبوریم از نقطه نظر دیانت با آنها نظر داشته باشیم از طرف دیگر به هندوستان آیا این ها در جامعه ملل عضویت دارند یا خیر ؟

فقط دولتی که ما با آن مربوطیم و در جامعه ملل عضویت دارد دولت انگلیس است بملازمه در ماده هفتم یک مطالبی توضیح شده است که بنده قرائت میکنم و توضیح می دهم که آقایان دقت کرده ببینند با این ترتیب ماده هفتم اجازه می دهد که با این وضعیت امروزی در جامعه ملل شرکت کنیم یا نه ؟ اصل هفتم - در مورد اختلاف بین دو مملکتی که فقط یکی از آنها عضویت جامعه است و یا در مواردی که طرفین اختلاف هیچکدام عضو جامعه نیستند مملکت یا ممالک خارج از جامعه باید دعوت شوند که معتمدات اعضاء جامعه راجع بتصفیه اختلافات با شرایطی که هیئت اجرائیه عادلانه می دانند تمکین کنند .

هر گاه دعوت مزبوره قبول شود مدلول اصل دوازدهم سیزدهم چهاردهم پانزدهم شانزدهم با جرح و تعدیلاتی که هیئت اجرائیه لازم میدانند در مورد آنها اعلام خواهد گردید .

بمجرد ارسال دعوت نامه هیئت اجرائیه مشغول تحقیق در اوضاع و احوال مربوطه باختلاف میشود و اقداماتی را که بنظر بهتر و مؤثر تر از برای آن مواد مخصوص است پیشنهاد میکنند چنانچه

مطلب اینجاست .

مملکتی که برای رفع دعوی بقبول تمهدات جامعه دعوت شده است استنکاف نموده و بر علیه يك عضو جامعه متوسل بجنک شود مدلول اصل شانزدهم در مورد دعوی مجری خواهد گشت در صورتی که طرفین از قبول تمهدات جامعه برای تصفیه اختلاف استنکاف نمایند

این مربوط بانیت غرض این است با این وضعیت که ما داریم و این تعهداتی که با همسایه ها بسته ایم با اینکه جنک هنوز خاتمه پیدا نکرده است آیا تکلیف ما این است که اجازات جامعه ملل را بردوش

خودمان تعویل بکنیم؟ بنده عرض میکنم شاید اتفاق رخ داد و در ضمن آن اتفاقات جنکی واقع شد آیا تکلیف ما این است که آن اجبارات را اجراء کنیم بنده که گمان نمیکنم تکلیف ما باشد .

نایب رئیس - آقای مشیرالدوله (اجازه)

مشیرالدوله - در باب جامعه ملل در این جا خیلی مذاکرات شده هم آقای مغیر و هم اشخاصی که موافق بوده اند دلائلی اقامه کرده اند . بنده گمان میکنم نمایندگان نظر بآن دلائل تا اندازه ای متقاعد شده اند ولی می بینم خاطر آقایان مشوش و مضطرب است و هنوز قانع نشده اند چیزی که در ازمان حکم فرمات است این است که میگویند اگر این جامعه يك جامعه صحیحی باشد ما حرفی نداریم بنده خاطر آقایان را تذکر میدهم که يك قدری بتواریخ نظر بیندازند بعد قضاوت این مسئله را بفرمایند بنده از آقایان می پرسم این مؤسسه استی که امروز در يك مملکت دولتی تشکیل شده آیا از روز اول همینطور بعد کمال بوده ؟ آیا دیوانخانه های عدلیه از ابتدا می توانسته است مثل امروز حقوق مردم را حفظ کند؟ آیا اساس مشروطیت مثل امروز تکمیل بوده است ؟ و همچنین سایر اداراتی که می بینم در داخله مملکت میباشند اینها تمام از روز اول يك نقطه هائی بوده اند که بعد نشوونما کرده اند و بعد کمال رسیده اند هم چنین است جامعه ملل ، جامعه ملل يك چیزی نیست که ما بتوانیم امروز يك توقعاتی از او داشته باشیم که از مؤسسات داخلی يك مملکتی داریم مثلاً میگویند جامعه ملل چرا در فلان منازعه با فلان دولت که در داخله ما اتفاق رسیدگی و حکمیت نکرد ؟ چرا جامعه ملل نتوانست خسارات ما را از فلان بندر جبران کند ؟ این مطالب صحیح است اما توقعات ما هم يك قدری زیاد است این فکر از قدیم در کله دانشمندان و فلاسفه بزرگ عالم بوده است و اگر بتاریخ دو هزار سال قبل نگاه کنیم می بینیم که اشخاص فکور و دانشمندان و حکما و فلاسفه تماماً در صدد بوده اند می گفته اند که ملل عالم باید از حالت انفرادی بیرون بیآیند و بحالت اجتماعی زندگی کنند در تاریخ مینویسد که قبل از همه ملل یونانیها ما بین خودشان يك انجمن تشکیل کردند (که من اسم آنرا نمی برم بجهت اینکه آقای ارباب کیخسرو مخالفند که در مجلس لغت غیر فارسی ادا شود و مدتی هم زندگانی اجتماعی داشتند و مناقشات خود را به آن جامعه رجوع میکردند بعد از اینکه ملت یونان از اوج قدرت خود نزول کرد دولت روسیه اکثریتی جای او را گرفت باز دیدیم این فکر از کله دانشمندان آنجام خارج شد و دولت رم مشغول جهانگیری شده و میگفت ما این جهانگیریها را می کنیم برای اینکه تمام ملل را داخل يك جامعه کنیم که دیگر جنک واقع نشود و باین جهت اسم خودش را صلح جوئی گذاشته بود و در قرون وسطی اساس آن از بین رفت و بعضی انتقادات مذهبی حاصل شد در زمان معاصر هم می بینیم که ناپلئون در آن جهانگیری ها می گوید مقصودم این است

که تمام ملل را با هم متحد کنیم این بزرگترین خیال بنی نوع بشر بود ولی در آن زمان میخواستند بجبر و عنف این کار را انجام دهند این بود که کسر نمیگرفت و صلح عمومی هم که یگانه آمال ملل عالم بود پایدار و استوار نشد مثلاً علت اینکه خیالات ناپلئون کبیر سر نگرفت و موفق بحصول مرام دیرینه خود نشد فقط برای همین بود که میخواست خیالات و افکار خود را با سرنیزه و عنف اجراء کند این بود که عاقبت موفق نشد ولی چون به روز زمان وجدان ترقی کرده متفکرین و دانشمندان بیشتر دقیق شدند . و بالاخره دانستند که با زور و جبر نمیشود ملل را در جامعه کرد برای این که بشرافت و استقلال آنها بر می خورد و پس از دقت کامل دانستند که باید ترتیبی داد که آنها بطیب خاطر و با کمال میل و رغبت داخل يك جامعه نشوند این بود که کم کم ملتفت شدند که باید طریق دیگری برای حل قضیه پیدا کرد این بود که نویسندگان و فلاسفه در تصنیفات و تألیفات خود گوشزد خاص و عام کردند تا اینکه باینجا رسید که ملاحظه می فرمائید حالا بنده نمی خواهم وقت مجلس را تصنیح کرده و عرض کنم که این مسئله در ابتدا چه بوده و چگونه بشود ارتقاء نمود تا این درجه فعلی رسید چه کتب و تصنیفاتی در این باب نوشته و نشر شد چه کنفرانسها و مؤسسه هائی از معلمین حقوق بین الملل تشکیل شد و چه تبلیقاتی در این موضوع بعمل آمد تا اینکه بدرجه امروز رسیده حالا هم نباید توقع و انتظار را داشته باشیم که این مؤسسه جوان فعلی که هنوز بدرجه رشد و تکامل طبیعی خود نرسیده است تمام حوائج ما را بر آورد و تمام توقعات و آرزوهای ما را در قمته انجام دهد البته روزی خواهد رسید که این جامعه و این مؤسسه که حالا با بر صه وجود گذارده است تمام توقعات ملل دنیا را انجام دهد و مرجع نظم و شکایت و ملجأ و مأمن اشخاصی که میخواهند راه صلح و سلامت را ببینند و نمیخواهند جز حقیقت و عدالت سنگر دیگری برای خود داشته باشند خواهد شد اما باید دانست که تمام آنها وقت لازم دارد و باید به مرور زمان تکامل حاصل شود این جامعه يك مؤسسه بین المللی است

همانطور که يك مؤسسه که در داخله يك مملکت ایجاد میشود در بدو امر خیلی ضعیف و بعد به مرور قوی و نیرومند میشود این جامعه هم همانطور حال ضعیف است و بعد به مرور زمان قوی و تکمیل خواهد شد و بجائی خواهد رسید که فقط جان و مال و آبرو و شرافت و استقلال احاد افراد ملل را بنماید .

این است که بعقیده بنده باید خیلی خوشوقت و راضی بود و از دخول ملت ایران در این مؤسسه بین المللی یکدیگر را تبریک و تهنیت گفت ، زیرا جامعه که بخواد تمام ملل عالم را متحد کرده و خار جنک و خونریزی را از سر راه نوع بشر بردارد هر قدر ناقص و ناتمام باشد باز بعقیده بنده خوب است زیرا وجود ناقص به از هم صرف است (گفته شد صحیح است) زیرا وجود ناقص به مرور در تحت تأثیر حوادث تکمیل خواهد شد و از آنطرف اگر این جامعه که بنظر ما خیلی کوچک میرسد نگاه کنیم می بینیم

پنجامه سه چهار دولت در آن عضویت ، شرکت دارند و اگر بعضی دول هنوز داخل نشده اند مستقیماً شرکت نجسته اند دلتنگ نباشید زیرا دیری نخواهد گذشت وطولی نخواهد کشید که تمام ملل در آن در آن شرکت کرده و در مقررات آتیه یکدیگر که مبنی بر اصول سعادت و سلامت است سهیم و شریک خواهند بود در این صورت ملت ندارد دولت ایران که عضو کهن سال بشریت است در این جامعه و مؤسسه ذیسمه و شریک نباشد . بکمی دیگر از کارهای بر بسته این جامعه تأسیس و ایجاد محکم داورى و قضاوت بین المللی است که اگر برای دولی که در آن عضویت دارند اختلافاتی روی دهد و یا مناقشاتی پیش آید باید این محکم داورى بین المللی رجوع کند و تقریباً این مسئله تا درجه اجباری است و البته این محکم با نهایت عدالت قضا و اختلافات را حل می نماید و در نتیجه دیگر دولتی نمی تواند بدولت دیگر زور گفته یا ظلم و تعدی بکند و باید اختلافات تجارتمی و حقوقی بین المللی در این مؤسسه حل و تسویه شود و این خود بعهده بنده اولین قدم برای نیل بسعادت بشر خواهد بود .

امادرباب ماده بیست و دوم با فلان ماده دیگر که محل نظر آقایان است اگر درست در ماده بیست و دوم دقت فرمایند خواهند دید که این ماده همچو بخواهند بپردازند . من که فلان عضو جامعه بین المللی هستم بکوتی اتفاقاً مواج با یک وضعیاتی شدم . و اگر امروز ما داخل در این جامعه شویم این شرکت و دخول ما دلیل نباشد که ما مساعده و بساطتی را که در پایان جنگ بین المللی صورت گرفته است امضاء یا تصدیق کرده ایم زیرا نماینده ما که در آنوقت آنجا نه بوده است و ما هم شرکتی در آن قضیه نداشته ایم

(گفته شد - صحیح است)

بماچه مربوط است و نظر باینکه این جامعه دارای خیالات و مقاصد عالی است و می خواهد اساس عدالت را پایدار و برقرار نماید باید خشنود باشیم که در آن عضو باشیم و این اعتراضاتی را که آقایان در اینجا می فرمایند هیچ وارد نیست و بنده عقیده دارم که ایران باید عضو این جلسه بشود گرچه بنده هم در همین حال یک قسمت از ایراد را تصدیق می کنم ولی چنانچه عرض کردم هیچ مؤسسه در عالم یک مرتبه بسرحد کمال نرسیده است . عالم اجتماعی مثل عالم طبیعت است و در عالم طبیعت هم میدانید تندروی معالاست و یکمرتبه نمیشود جست و خیز کرده پرواز نمود

باید در عالم امورات هم رور بتدریج راه تکامل و ارتقا را سیر کند و همه چیز در دنیا تدریج العصول است نه آنی العصول . مثلا اگر نهالی را امروز در زمین ببنشانیم نباید انتظار داشت که فوراً نهال مادرخت گهن شده و بسرحد رشد رسیده و بارور شود همینطور امور اجتماعی هم هم مرور تکمیل شود همینطور است این مؤسسه جامعه ملل که هم رور بجائی خواهد رسید که تمام مقاصد و حوائج ما را بر آورد

نایب رئیس - آقای زنجانی موافقت ؟
آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بلی بنده موافقم .
نایب رئیس - آقای شیخ الاسلام مغالبتد بیا موافقت ؟
شیخ الاسلام - بنده مغالتم

بعضی گفتند مذاکرات کافی است
نایب رئیس - مذاکرات در این باب کافی است ؟
گفته شد کافی است
نایب رئیس - پس اگر آقایان موافقت باشند بکریع ساعت تنفس می دهیم و بعد از آن رأی میگیریم در این باب مخالفی نیست ؟
جمعی اظهار نمودند که همین حالا در کافی بودن مذاکرات باید رأی گرفت .
نایب رئیس - در کافی بودن مذاکرات مخالفتی نشد مهربان در کافی بودن مذاکرات رأی می گیریم و بعد از تنفس در تمدنامه جامعه ملل رأی خواهیم گرفت .
آقایانیکه مذاکرات را در این باب کافی میدانند قیام فرمایند .
نایب رئیس - اکثریت است
پس معلوم شد معلوم شد مذاکرات کافی است حالاً یک ربع ساعت تنفس میدهم بعد رأی خواهیم گرفت در این موقع آقایان نمایندگان برای تنفس خارج و مجلس بعد از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید .

وزیر فواید عامه - بنده آقای ناظم العلوم را بسمت معاونت وزارت فواید عامه معرفی مینمایم .

نایب رئیس - پس از قرائت صورت مجلس شاهزاده سلیمان میرزا اجازه خواسته بودند که توضیحاتی راجع بمذاکرات جلسه قبل بدهند نظر باینکه در آن موقع بی مناسبت بود و مطابق نظامنامه قبل بنده باید اطلاع از اظهارات ایشان داشته باشم این بود که در موقع تنفس از ایشان استعلامی بعمل آمده معلوم شد مذاکرات جلسه قبل شاید آقای وزیر مالیه همچو استنباط کرده اند که جدیدتی که شاهزاده سلیمان میرزا در تادیه حقوق معلمین مدارس دارند میل دارند از هر کجا و بهر وسیله که ممکن است این حقوق برداشته شود در صورتی که مطابق توضیحاتی که معزیه الیه دادند نظریه ایشان اینطور نبوده است بلکه نظر ایشان تهمیه پول از منابع مشروع بوده است و می خواستند این نکته را توضیح بدهند که نه تنها در موضوع معارف بلکه در تمام مواد و مواقع دیگر هم مخالف بوده اند که از یک منابعی که مصالح مملکت را تأمین نمیکند پولی استقراض شود و در آنوقت که ایشان اجازه خواسته بودند این مطلب را میخواستند بیان فرمایند چون در موقع تنفس بنده از نظریه ایشان اطلاع حاصل کردم این بود که توضیحات و نظریه های ایشان را بیان کردم (گفته شد صحیح است)

قبل از تنفس مجلس شورای ملی مذاکره در باب تمدنامه جامعه ملل را کافی دانست لذا باید در کلیات رأی گرفت ولی نظر باینکه تمدنامه نامه موجود است لذا دیگر مجلس شورای ملی نمی تواند داخل در مواد شود و بالتبعیه باید از روی ماده واحده

که از طرف دولت راجع به عضویت ایران در جامعه بین الملل و پیشنهاد شده است رأی گرفته شود آقایانی که عضویت ایران را در این جامعه تصویب میکنند البته با در نظر داشتن این تمد نامه تصویب خواهند فرمود ماده واحده خوانده میشود بعد رأی میگیریم آقای تدین بمضمون ذیل قرائت نمودند
ماده واحده - مجلس شورای ملی عضویت مملکت ایران را در جامعه بین الملل تصویب می نماید
نایب رئیس - آقایانی که این ماده را بترتیبی که فعلاً قرائت شد تصویب مینمایند قیام فرمایند .
اکثریت نمایندگان قیام نمودند
نایب رئیس - تصویب شد . چند فقره سؤال در دستور داریم شروع بآن سئوال می کنیم
آقای سدید الملك سؤالی راجع به بلوچستان از وزارت داخله داشتند . (خطاب بمعاون وزارت داخله) برای جواب دادن حاضر هستید ؟

معاون وزارت داخله - بلی

سدید الملك - از آقای معاون وزارت داخله داخله سؤال می کنم چند سال است بلوچستان آن سرزمین حاصلخیز که واقماً یک قطعه مهم و اعظم ایران است نه حکومت دارد نه اداره مالیه و دولتی فطناً قناعت کرده که در مزامین و تلگرافات اسمی از آنجا برده شود بنده می خواستم بدانم دولت چه تصمیمی در این باب اتخاذ کرده است .

معاون وزارت داخله - البته تصمیم دولت

این است که بلوچستان مثل سایر ولایات ایران اداره شود و از منابع ثروتی مهم آنجا استفاده می شود و حوائج اهالی هم مطابق ترتیبات مملکتی تأمین و حفظ شود و بدیهی است وزارت داخله تنها گفته ندارد باینکه آنجا اسماً جزو ایالت کرمان باشد اگر چه ما مورین ایالتی کرمان هم آنقدر بیکر ممکن و وسایل فراهم است مواظب آنجا بوده و هستند معذک تا کید خواهند شد که اگر نواقصی دارد بکنی رفع شود و مخصوصاً در موضوع انتخابات آنجا تا کید شد دستورات لازم داده شده است که انتخابات آنجا در هر چه زودتر انجام شود هاید از حیث وسایل معلی یک نواقصی در آنجا مراد باشد ولی مسلم است که حتی الامکان سعی و اهتمام می شود که رفع آن نواقص کامل باشد

سدید الملك - فرمودند دولت مستول است

انتخابات بلوچستان را بطور رضایت بخش خاتمه دهد و نظر حکومت کرمان هم در بلوچستان دخالت دارد اگر همینطور است چرا خود بلوچستان حکومت ندارد و چرا این مالیه ندارد بنده وقتی قانع میشوم که در آنجا هم مثل سایر ولایات ایران دوائر دولتی ترتیب داده شود زیرا بلوچستان یک ایالت وسیع حاصل خیز است که از حیث حاصل و آذوقه نه تنها ایران بلکه یک قسمت دنیا را میتواند تأمین کند بنا بر این نمی شود از همچو نقطه صرف نظر کرد .

معاون وزارت داخله - البته همانطور که

اظهار میفرمایند دولت لازم توجه را در امور بلوچستان خواهد کرد ما مورین حکمرانی و مالیه هم فرستاده خواهد شد و بزودی وسائل اعزام آنها تکمیل خواهد شد

نایب رئیس - آقای آقا میرزا سید حسن کاشانی راجع بمالیات که مالیات و هوارض از بابی از وزارت مالیه سؤالی دارند آقای وزیر برای جواب حاضرند
وزیر مالیه - بلی فرمایند
آقا میرزا سید حسن - با اینکه از کتند و جو خرواری دو قران بعنوان معارف و یک قران بعنوان خیره میگیرند پیشکار مالیه و زمین حکمی صادر کرده است که خرواری سه قران هم از کاه بگیرند در این خصوص وزارت مالیه چه اقدامی کرده است
وزیر مالیه - اگر سستی در دست دارند خوب است بوزارت مالیه بفرستند که مؤلفه شود اگر هم ندارند بنده خودم تحقیقات لازم کرده جواب عرض خواهم کرد .

آقا میرزا سید حسن کاشانی - سواد حکمی را که صادر کرده است گرفته بنظر عالی بی سامان
وزیر مالیه - بسیار خوب
نایب رئیس - خطاب بوزیر فواید عامه شاهزده سردار مفتاح سؤالی از وزارت فواید عامه راجع بصید ماهی بفرزندان برای جواب حاضرید ؟
وزیر فواید عامه - بلی فرمایند .

سردار مفتاح - با اهمیت منافع صید ماهی حلال سواحل بحر خزر و بی جواب ماندن پیشنهاد های تجار داوطلبان اجازه از فراری که شیده میشود حکومت گیلان یک قسمت از صید ماهی آنجا را با اجازه داده میشود استم بدانم که آیا حکومت گیلان این اقدام را بر حسب اجازه و دستور وزارت فواید عامه کرده است یا موافق آراء میل خود بوده اگر مطابق تعلیمات وزارت فواید عامه بود است فواید آن چیست ؟ و دولت نسبت به صید ماهی حلال ما ز ندران و استر آباد چه نظریه و رویه را اتخاذ کرده است ؟

وزیر فواید عامه - در این قضیه تصمیم هیئت

دولت اینطور شد که نباید فعلاً صید ماهی حلال را اجازه بدهند لذا قرض شد که هیچکس مداخله نکنند ولی متأسفانه حکمران گیلان بدون اجازه وزارت فواید عامه وزارت داخله صید ماهی آنجا را اجازه داده اند و پس از استعلام از این خبر بنده شرحی بوزارت داخله نوشتم که از این تخطیات جلوگیری شود و امیدوارم بزودی نتیجه مطلوبه حاصل شود .

معاون وزارت داخله - راجع باین قضیه بعد

از اینکه راپورت از وزارت فواید عامه رسید توضیحاتی از حکومت گیلان خواسته شد حکومت هم تلگرافی کرده که دوسیه توضیحات خود را فرستاده است بعد از اینکه رسید مطالعات لازم شده جواب عرض خواهد شد .

سردار مفتاح - پس این صید ماهی منافعش بکجا

خواهد رفت و برای چه توقیف شده است بنده قانع نشدم میخواستم بدانم تصمیم هیئت وزراء و نظریاتشان در این موضوع چه بوده است ؟ اگر اجازه داده نشود پس چه خواهد شد ؟

وزیر فواید عامه - توضیح در این قضیه را بعد

عرض می کنم .
نایب رئیس - آقای مستشار السلطنه راجع به

ارزان و مقادیر مملکتی سؤالی از وزیر فواید عامه دارند
(خطاب به آقای وزیر فواید عامه) برای جواب حاضر هستید ؟
وزیر فواید عامه - خبر بچسبات دیگر مو کول می شود .
مستشار السلطنه - سؤال بنده ابتداء از آقای وزیر مالیه بود . . .
نایب رئیس - یک سؤال سر کار راجع بوزارت فواید عامه بود بنده هم مکلف هستم همان طور رفتار کنم .
آقای کازرونی سؤالی راجع بمقررات کنگره باز دیدن دفاتر پستی انگلیسی از آقای پست و تلگراف دارند (خطاب با آقای وزیر پست و تلگراف) برای جواب حاضر هستید ؟

وزیر پست و تلگراف - بلی سؤالشان را بفرمایند .
آقا میرزا علی کازرونی - چون فردا اول ژانویه است و معتمدین کنگره مادرید باید بفرق اجرا بیاید و نظر باینکه موافق تصمیمات کنگره باید دفاتر پستی خلیج فارس و عربستان یعنی دفاتر پستی انگلیسی بدولت ایران تسلیم شود بنده از آقای وزیر سؤالی می کنم در این باب چه اقدامی فرموده اند ؟

وزیر پست و تلگراف - چنانچه سابقاً هم عرض شد دولت باین موضوع خیلی اهمیت می دهد و از روزی که نمایندگان دولت ایران در کنگره مادرید نتیجه مطلوبه را گرفته اند اقدامات شده و تلگراف به لندن شده و بالاخره از لندن در جواب گفته اند در طهران این مسئله تصفیه خواهد شد چندین تلگراف هم به هندوستان راجع بدفاتر پستی خلیج فارس شده است و اخیراً خوشبختانه بکشتیهای انگلیس دستور العمل داده شده است که مراسلات و امانات پستی را عوض آنکه سابقاً بدفاتر انگلیسی تسلیم می کردند مستقیماً به ما مورین ایران تعویل بدهند ولی راجع به عربستان مشغول مذاکرات است و امید است با ورود وزیر مختار جدید و دستور العمل کافی که دارد این مسئله موافق میل دولت ایران تصفیه شود و امیدوارم در این دوسه روزه نتیجه حسنه آن بمرض مجلس برسد و اگر نتیجه گرفته نشد البته در این خصوص در مقامات لازم اقدامات خواهد شد چنانکه یک تلگرافی هم تا بحال برون شده است که بنمایندگان دولی که در کنگره مادرید شرکت داشتند اظهار دوات ایران را ابلاغ نمایند و از وجود دفاتر پستی خارجی در ایران برتست کنند و امیدوارم بزودی نتیجه حاصل شود

نایب رئیس - آقای از باب کیخسرو در باب

صندوق مر کزی وزارت مالیه از آقای وزیر مالیه سؤالی داشتند آقای وزیر مالیه برای جواب حاضر هستید ؟
وزیر مالیه - بلی .

از باب کیخسرو - از آنجائی که مورد تصدیق

است که روح مملکت مالیه است و پول مملکت هم در دریک نقطه معینی جمع می شود که عبارت از صندوق مر کزی باشد بنده از آقای وزیر سؤالی می کنم آیا در

مدت تصدی خودشان هیچ توجهی به آن فرموده اند و می توانند بفرمایند که حساب صندوق مر کزی تا چه موقع رسیدگی شده و بعد از آنرا چه کرده اند و فعلاً چه نظری دارند پستی سؤالی بنده این است که می شنوم درسته بیلان میل دو بیست و هفت هزار تومان پول از خراسان بر کز رسیده و در حسابهای صندوق مر کزی چنین مبلغ هنگفتی ثبت نشده است و اگر هم ثبت شده است نواقصی دارد این بود که خواستم به بنیم آقای وزیر مالیه در این خصوص چه نظری دارند و چه توجهی فرموده اند ؟

وزیر مالیه - راجع بدو بیست و هفت هزار

تومان مدرک این مسئله يك اعلانی است که مسبو دوبوا در خراسان منتشر کرده بود مفاد آن اعلان اینست که درسته بیلان میل دو بیست و هفت هزار تومان بوزارت مالیه رسیده و طوری بی ترتیب بود که بخزانة وارد نشده سواد آن اعلان را خود مسبو که بوابرای بند فرستاده بود بنده خیلی متعجب شدم که چطور دو بیست و هفت هزار تومان پول از خراسان آمده و بصندوق وارد نشده بنده هم دو نفر را که بکنی خودش و دیگری خود آقای منتصر السلطنه بود ما مور کردم که بروند در صندوق و تقشیش کنند و مسئله را معلوم نمایند بعد که رفتند مشاهده شد که فلامه در این مسئله مذاکره شده بوده است ولی روسیه های آنرا فرستاده اند بخراسان و علت این مطلب هم درست معلوم نیست چون دوسه ما را بخراسان فرستاده بودند نتوانستند درست تقشیش کنند بخراسان تلگراف کردم که دوسیهها را مجدداً بر کر بفرستند تا رسیدگی و تقشیش شود ولی راجع باینکه در صندوق تقشیشی بعمل آمده یا نبوده بنده يك اعلانی صادر کردم که صندوق هر چهار ماه بیکر تبه حساب خودش را بیک مسبون تفریح محاسبات بدهد و تقاضا بکیرد و حساب چهار ماهه اخبار کارها تا کید کرده ام که تا چند روز دیگر تهیه کنند و بیک مسبون محاسبات بفرستند ولی اگر حقیقتاً از طرف مجلس شورای ملی در خصوص رسیدگی بحساب دوره فترت کمکی نشود رئیس از طرف مجلس معین نشود که حساب دوره فترت را رسیدگی نمایند گمان میکنم وزارت مالیه نتواند باین زودی از عهده این کار بر آید بنا بر این بنده تقاضا میکنم کمکی از مجلس شورای ملی بشود حسابهای ایام دوره فترت صندوق را تقشیش کرده بفرستند باین که صحیح بوده است یا خیر و حساب صندوق در ایام فترت چه بود آن هیئت را بورتی تهیه کرده بمجلس تقدیم نمایند

از باب کیخسرو - وقتی بنده سؤالی کردم در

تردید بودم و این جوابی آقای وزیر مالیه فرمودند بر شیه بنده افزوده و معلوم شد رسیدگی نشده است و محتاج برسدگی است و در ضمن از مجلس استمداد کردند برای اینستکه رسیدگی و دقت کاملی بشود خوب است واضعتر بفرمایند چه نظریاتی دارند و از مجلس چه تقاضائی دارند تا معلوم شود و در حدود امکان هست یا نه ؟ بهر صورت آن سؤالی را که بنده کردم نتیجه بود که مبادا از فترت دقت بیشتر اصباب ندامت شود
وزیر مالیه - بنده فقط تقاضائی که کردم

این بود که از طرف مجلس سه نفر مین شود و با کمک وزارت مالیه در حساب صندوق مرکزی رسیدگی و تقییب نمایند یعنی از دوره سوم بگیرند و تقییب کنند تا به آخر برسد البته مسئله جوابی هم که از خراسان رسید، در ضمن آن کشف خواهد شد خوبست يك هيئت سه نفری برای این کار از طرف مجلس به تعیین شود و وزارت مالیه هم نهایت همراهی را خواهد کرد و اشخاصی را در تحت نظر آنها تعیین خواهد کرد که مرتسم احتیاجاتی داشته باشند حاضر کنند که زودتر نتیجه حاصل شود

نایب رئیس - اگر چنین درخواستی دارید کتباً تقاضا فرمائید

وزیر مالیه - بسیار خوب

نایب رئیس - آقای مستشار السلطنه در باب تعین اهالی بروجرد در تلگرافخانه راجع بمالیه قراه شکسته و آفت زده سؤالی از وزیر مالیه دارند (خطاب به آقای وزیر مالیه) برای جواب حاضر هستید؟

وزیر مالیه - خیر تعقیب می کنم بعد عرض خواهم کرد

نایب رئیس - آقای فهیم الملک از آقای وزیر مالیه سؤالی دارند راجع بولان اداره مالیه برشت برای جواب حاضر هستید

وزیر مالیه - بلی

فهیم الملک - در موضوع سؤالی که میخواهم عرض کنم لازمست خاطر آقایان را قدری مستحضر کنم مالیات بیگلان به طوریکه شاید غالب آقایان مسبوق باشند موافق مخبری که سی و پنج شش سال قبل بعمل آمده تمام نقدی شده مثلا برنج از قرار خرواری ۹۰ قران هم همینطور سایر چیزها در اوائل جنگ که مبنای بساط جنگل و باغبیگری پیش آمد گرفتن عشریه شروع شد ولی بدیهی است يك دسته یغای عشریه را از قاعده نخواهند گرفت هر دم مردم را هر چه بود تصرف می کردند در سه سال قبل دولت اقدام کرد و قشونی فرستاد و آنها را از مرکز رشت دور کرد و بالاخره يك اقداماتی کردند که موقع نیست آن اقدامات را عرض کنم در حال قبل از آنکه بمانه امر موفق شوند بساط متجاسرین پیش آمد و اهالی بیچاره با آن ترتیباتی که همه آقایان مسبوقند مجبور شدند املاکشان را رها کنند و پای پیاده بپهران می آیند کثیری از آنها را آقایان مسبوق هستند در آنچه های پهران مردند یا بفلاکت گذراندند و بالاخره دولت مجبور شد دستگیری از آنها بنماید و الحمدلله در این اواخر دولت اساسی باغبیگری را از صقه کیلان مرتفع کرد و مأمورین خود را به آنجا فرستاده مأمور مالیه که آنجا رفته است اعلانی منتشر کرده که بوجوب حکم وزارت جیه مالیه مقررات مالیات مستقیم را از قرار عشریه بردارند بعد در جای دیگر اعلان میگردد هیچگونه اضافه تصویب نشده فقط اخذ مالیات معموله را تصویب فرموده اند و در خاتمه میگوید شروع باخذ عشریه از تاریخ نشر این اعلانست این جملات اعلان با هم منافات دارد زیرا گرفتن عشریه باید مطابق تصویب وزارت مالیه باشد و مطابق اساس که برای

مجزی کرده عایدات کل آنجا معلوم نموده و آنوقت از قرار عشریه مالیات را بدینند این مسئله تا بحال بعمل نیامده و صاحبان املاک هم هنوز نرفته اند و در طهران هستند و وظیفه کمسیون که باالخصوص برای رسیدگی بشکایت گیلانی هادرمجلس منقذ شد يك قسمتش راجع بهمینمطلب بود و راپورت کمسیون هم از طرف مجلس بهیئت وزراء فرستاده شد که هر وزارتخانه در قسمت راجع بخود نظریات خود را اظهار کنند مخصوصا راجع بمالیات از دولت تقاضای مساعدت کرده اند و حالا در مقابل از آنها عشریه مطالبه میشود قبل از اینکه مجزی بعمل آمده باشد معلوم نیست از روی چه ترتیب باید بدیند به آنها می گویند مالیات معمولی را باید بدید مالیات معمولی آنها همان بوده است که سابقا می داده اند هیچ بساط عشریه در سکار نبود بساط میرزا کوچک خان را مانبتوانیم از برای مردم مالیات معمولی و مالیات میزی شده بدانیم این بود که از آقای وزیر مالیه سؤالی می کنم که اولاً عشریه را از روی چه قرار معین کرده اند؟ و از این تاریخ چه طور گرفته می شود؟ و ثانیاً آیا دولت تحقیقات کرده که صاحبان املاک سراملاک خود رفته اند یاخیر؟ و املاک در دست خودشان هست یا نیست؟ در چه حال است؟ زیرا اگر املاک آنها خراب شده باشد و حاصلی نداشته باشد چه طور می شود از آنها مالیات مطالبه کرد؟ و همچنین اشخاصی را که امروز در طهران متفرقند و دولت با آنها قرض می دهد و ملکشان در دستشان نیست چه طور دولت بدادن مالیات مجبور می کند؟ بنده تصدیق دارم که دولت مخارج گزافی برای گیلان عهده دار شده اما باید ملاحظه کرد که اهالی نیز خسارت زیادی متحمل شده اند باین وضع البته مالکین و اشخاصی که استفاده می کنند باید بالاخره وبالمال این ضررها را تحمل میکنند ولی تمام شرط است باینکه آنها بروند و املاک خودشان را تصرف کنند و بعد مالیات خودشان را بدیند استدعا می کنم آقای وزیر مالیه توضیحات خودشان را بفرمایند

وزیر مالیه - راجع باملاک گیلانی ها چند روز قبل در هیئت وزراء مذاکره شد و باین مالیه دستور داده شد همانطور که معمول بوده است عشریه را بگیرند و اگر دولت بخواهد از آن ترتیبات معموله سابق تجاوز بکند برای دولت ضرر دارد ترتیب اخیر مشر است حالا بعد از وضع مخارج یا قبل از وضع مخارج است اینها يك چیزهایی است که مربوط بجزایر و ترتیبات معلی است البته همانطور که در محل بوده این مالیه هم رعایت خواهد کرد اما راجع باملاکی که صاحبانش هنوز نرفته اند البته اگر املاک مغضوبه باشد از املاک مغضوبه مالیات گرفته نمی شود و اگر حاصلغیز باشد اداره مالیه از مملک مطالبه مالیات میکند اهم از اینکه صاحبش در طهران باشد یا در جای دیگر لذا املاکی که محصور دارد صاحبان آنها در طهران هستند اشخاصی برای سرپرستی آنها در محل هستند البته خود آنها مالیات را تأدیبه خواهند کرد و دیگر آنکه از این اعلان اداره مالیه که فرمودند بنده اطلاعی نداشتم تحقیقات می کنم و عرض خواهم کرد

فهیم الملک - چون فرمودند اطلاع ندارم بنده برای استحضار خاطر وزیر مالیه عرض می کنم که

عشریه در محل معمول نموده اند و در هیچ آنجا بقدری بوده است و حالا که عشریه می گیرند بپهران معین کنند

وزیر مالیه - دولت معین نموده است همانطور که در سابق معمول بوده است عشریه را بگیرند و بپهران ترتیبی که در سابق معمول بوده است و بپهران که البته اگر معمول نموده است معین نخواهد شد

نایب رئیس - آقای تعیین از روی سبب و تلگراف راجع به مسئله که وزیر مالیه در تاریخ ۷ برج سنبله بوزارتخانه شریفه شریفه نوشته است سؤالی دارند آیا برای این حساب معین هستید؟

وزیر مالیه - در جلسه آتیه جواب عرض خواهم کرد

نایب رئیس - آقای مستشار السلطنه سه فقره سؤالی از آقای وزیر مالیه دارند یکی راجع به تشکیلات جدید وزارت مالیه یکی راجع به مسئله اروپا و دیگری راجع به بقایا برای جواب این سؤالات حاضر هستید؟

وزیر مالیه - قسمت اول را چون در جلسه قبل سؤالی فرموده اند برای جواب حاضر هستم و سؤالات دیگرشان بعد جواب داده خواهم شد

مستشار السلطنه - البته آقای وزیر مالیه احساس فرموده اند که مجلس شورای ملی در چندی قبل ماده واحده را تصویب کرده اختیارات به آقای وزیر مالیه دادند نظر شما در اصلاحات اساسی وزارت مالیه بوده است و اصلاحات مالیه هم البته بدست عمال امین و صدیق و درستکار خواهد بود و بقیه دارم در نظر آقای وزیر مالیه هم همین مسئله منظور بوده همینقدر خواستم نتیجه اقداماتشان را اگر ممکن است بطور اجمال بمرض مجلس شورای ملی برسانند

سؤال دوم بنده راجع به بقایاست . . .

نایب رئیس - یکی یکی سؤالی بفرمائید

وزیر مالیه - چون جواب سؤالیان قدری مفصل بود بنده کتباً تهیه کرده ام قرائت نمایم (بعضیون ذیل قرائت نمودند)

چون بالطبع اقدام با اصلاحات اساسی وزارت مالیه موجب بعضی اختلالات با تشکیلات سابق وزارت مالیه بود و در موقع شروع بتاسیسات جدید هم لازم میشد که برای هر امری بمجلس شورای ملی شیده الله ارکانه پیشنهادی تقدیم شده و با این ترتیب غالب اوقات مصروف جزئیات امور شده و در مدت قبل انجام این امر مهم صورت نمی گرفت بالاخره ضرورت همچو اقتضا نموده که در تحت ماده واحده اختیاراتی برای مدت سه ماه از مجلس شورای ملی باین بنده واگذار فرمودند لهذا نتیجه عملیات و اقدامات این قلیل مدت خود را که در کار تشکیلات جدید وزارت مالیه طرح و معمول نموده است اجمالاً به پیشگاه نمایندگان معظم عرضه میدارد. مرحله اول اصلاحات و مقدم بر هر امری این بود که با رعایت سوابق اعمال و عملیات اشخاص عده لازمی برای ادارات و مؤسسات جدید وزارت مالیه تعیین و انتخاب بشود باضبق وقت و سبایی که از نقدان سوابق مستخدمین وزارت مالیه ملحوظ شد اضطراباً به تشکیل دو کمسیون موسوم پرسنلی متوسل و بوسیله تحقیقات و تقییبات کمسیونهای مزبوره مانده اند لزوم اعضائی از میان اشخاص مشغول خدمت انتخاب شده است

که بعد از حذف ادارات زائده و جلوگیری از باره هرج و مرج تشکیلات مالیه شروع شده است

اولاً نظر باینکه اداره خزانه دارای كل وظایفی را حکاملاً مشابه با وظایف سایر ادارات وزارت مالیه بعهد داشته و وجودش بوجوب تکسیر اعمال و بالتبعه نطق بر این امور و گسبستگی رشته محاسبات و لایات بود متداول گردیده فقط دائره صندوق از آن اداره باقی مانده

ثانیاً کمسیون تطبیق حوالجات که مقصود از ایجاد آن رسیدگی قطعی بمحاسبات و تصدیق حوالجات قبل از امضاء و وزیر مالیه بوده ولی بواسطه نداشتن ارتباط علی باوزارت مالیه از اجرای وظایف بازمانده بوده باشب و دفاتر آن منحل گردیده و وظایف کمسیون مذکور با يك طرزى ساده و روش بعهد کمسیونهای آتیه اندک کمسیون نظارت خرج و کمسیون تفریح محاسبات محول شد

ثالثاً - برای اینکه عملیات سه گانه ادارات وزارت مالیه (جمع - خرج - حساب) همیشه در هر نامه زمانداری از تأثیر نفوذ اشخاص ذی نفع مصون بوده خطری بمنافع و مصالح دولت متوجه شود سه کمسیون تشکیل گردید

اول کمسیون جمع که در رأس ادارات مالیات مستقیم و غیر مستقیم قرار گرفته و عملیات این دو اداره را با مطالعه و دقت برای تصمیم وزیر حاضر می کنند

دوم کمسیون خرج که در کلیه مخارج مملکتی ناظر محاسباتی هست که اداره محاسبات کل تهیه می نماید یعنی قبل از رسیدن بامضای وزیر مالیه مدرک صدور حوالجات و میزان پرداخت وجه آنها را بکمسیون مذکور تصدیق نمایند

سوم کمسیون تفریح محاسبات که مأمور است بحساب عموم صاحبان جمع رسیدگی و دقت نموده بدیهی و بیرونی را مختص و مدرک حکمافی برای تعقیب آنان حاضر نماید

این سه کمسیون بدون اینکه دفاتر و شرف و اجزائی داشته باشند هر يك مركز از سه نفر عضو صاحب رأی و یک نفر معز بوده و احتیاجات دفتری آنها را دفاتر ادارات مربوط عهده دارند شیده الله در این مدت قلیل عملیات کمسیونهای فوق الذکر که فواید تشکیلات جدید را بخوبی آشکار نموده و امیدواری می دهد همینکه امور صورت عادی بخود گیرد مصالح و منافع مملکت کاملاً خیانت شده و روزنه های فساد و افراد و تقریب مسدود شود

رابعاً - اداره تشخیص عایدات و اداره تجدید و دخانیات منحل و بجای آنها در مرکز دو اداره یکی بنام اداره مالیات مستقیم و دیگری بنام اداره مالیات غیر مستقیم تشکیل گردید. گویا محتاج بتوضیح نباشد که این قسمت از تشکیلات چه از حیث تفصیل مخارج و چه از نقطه نظر تفکیک طبیعی امور تاچه اندازه باصلاحیت برآمده است زیرا اداره تشخیص عایدات سابقاً مرجع مالیاتهای مستقیم و قسمتی هم از مالیات های غیر مستقیم بوده ولی يك قسمت دیگر از

عایدات غیر مستقیم را اداره تجدید و دخانیات مستقلاً در محیط اختیار خود گرفته قسمت اعظم از این عایدات هنگفت را حفظ برای مصرف ادارات مراکز و ولایات خود جمع و خرج می نمود و دولت از آن عایدات رفع احتیاج و استفاده قابلی نمی کرد

در چنین ترصی که اوضاع مالیه دولت اقتضادارد از تعدد مأمورین دولتی در ولایات خود داری شده و بلکه نمایندگی دو پایه وزارتخانه را بیک مأمور عهده دار باشد الحق روا نبود وزارت مالیه در هر ولایتی که مأمور مسئول بود اداره مستقل داشته باشد لذا املا از نقطه نظر تقلیل بودجه - ثانیاً برای مبرکریت دادن عایدات

ثالثاً برای اقرار از اختلافاتی که بین دو مأمور مستقل حاصل نمیشد. وزارت مالیه در صورت که عنقریب در ولایات دوائر تجدید دخانیات را با ادارات مالیه صمیمه نماید.

خامساً - مهمتر از همه مسئله قضاوت باعمال مستخدمین وزارت مالیه است که این بنده قسمت بزرگ خرابیهای گذشته وزارت مالیه را بنقصان اساس آن مربوط می دانم. زیرا سابق تعقیب عملیات مأمورین موکول بر این بوده که شخص وزیر مالیه بر حسب دعوت از دائره ادارات مجلس مشاوره عالی تشکیل دهد و معاکمه را طرح کند چنانچه وزیر مالیه مایل بتعقیب مأمورین نبود طبعاً دعوت صورت نگرفته و معاکمه مسکوت می آید کما اینکه تا قبل از تصویب ماده واحده نادراً اتفاق افتاده که مجلس مزبوره تشکیل و مأمورین وزارت مالیه تعقیب شوند. لذا برای اینکه در این مواد نظریات شخصی می تواند عایق معاکمه شود اداره معاکمات سابق که فقط وظایف آن رسیدگی بتطامت و عادی واصله بر علیه ارادت بوده محل و بجای آن دیوان معاکمات مالیه تشکیل گردید. این موسسه علاوه بر عهده داری وظایفی که معاکمات سابق دارا بوده رأساً می تواند مأمورین مقصر یا متهمی را که مدعی العموم معاکمات بر علیه آنها اقامه دعوی نمود بمعکمه قلب و حکم مجازات یا برائت و نه آنها را موافق نتیجه معاکمه صادر نمایند و الحق در این مدت فین بقتسی که سردار بوده از عهده کاربرد آمده وعده زیادی از مأمورین متهم بخطا کاری را بمعاکمه جلب نموده اند البته در موقع تقدیم لایحه تشکیلات جدید وزارت مالیه خدماتی که از حیث تقلیل بودجه مخارج و تناسب طبیعی تشکیلات شده است مشهور نظر نمایندگان معظم خواهد شد و امید است همینکه روبرو شود در سایه وجود يك تشکیلات منظمی وزارت مالیه بتصدی مالیاتها و ترتیبه عایدات که منتتهای منظور این بنده است موفق شده و مملکت را از چنگال فقر و این وضیعت رقت آور رهائی بخشد.

مستشار السلطنه - بطوری که در ضمن سؤالی بمرض آقایان نمایندگان محترم رساندم احساس می کنم که مجلس شورای ملی هم بیکانه مقصودش این است که مالیه مملکت در تحت يك تشکیلات منظمی از روی صحت عمل و بدون افراط کاری تشکیل یابد

دوره چهارم

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

صفحه ۲۳۹

و این راهم با آقای وزیر مالیه تذکر می دهم همانطور که در نظر خود خان هست و مأمورین غیر صبیح العمل را تعقیب می کنند بهمان اندازه بلکه ضعف آن از مأمورینی که صحت عمل نشان داده اند دیر سنی اعمال آنها را ضبط کرده از ارتقا مرتبه و ترفی در بخت فرمایند اما سؤالی دوم بنده . . .

نایب رئیس - سؤالیهای دیگر سر کار می آید برای جلسه بعد زیرا عده برای مذاکرات کافی نیست و گویا نمایندگان محترم هم خسته شده اند بنا بر این جلسه را ختم می کنیم و جلسه آتیه روز سه شنبه خواهد بود

مجلس دوساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۵۴

صورت مشروح مجلس یوم

۵ شنبه چهاردهم جنی ۱۳۰۰

مطابق شش جمادی الاولی ۱۳۴۰

مجلس تقریباً یکساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید

صورت مجلس یوم شنبه نهم جنی را آقای تدین قرائت نمودند

رئیس - آقای فهیم الملک (اجازه)

فهیم الملک - آقای ارباب کیخسرو در ضمن سؤال سئرا که چه معینه بصندوق وارد نشده قید کردند لازم است بصورت مجلس نیز اشاره شود

رئیس - مقصودتان چه چیز است؟

فهیم الملک - عرض کردم آقای ارباب در ضمن سؤالی نشان اظهار کردند از قرار معلوم مبلغی در سه بیلان نینی از خراسان بر مرکز رسیده و بصندوق خزانه وارد نشده است و آقای وزیر مالیه در جواب فرمودند تعقیب می شود در صورت مجلس فقط نوشته شده بصندوق وارد نشده قید سه را هم بنده لازم می دانم

رئیس - بسیار خوب اصلاح میشود آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - در صورت مجلس سؤالی بنده محدود بدویست و هفت هزار تومان شد در صورتی که بنده اساساً راجع بحساب صندوق سؤالی کردم و این مسئله را من باب مثال اظهار نمودم و عرض کردم تردید دارم نمی دانم که تماش وارد نشده یا يك مبلغی وارد نشده حالش مبهم است ولی اصل سؤالی بنده راجع بحساب صندوق بود در صورت مجلس مثل اینست که فقط بنده راجع به دویست و هفت هزار تومان سؤالی کرده ام

رئیس - این یکی هم اصلاح میشود دیگر کسی اعتراضی ندارد؟

(گفته شد خیر)

رئیس - صورت مجلس باین دو فقره اصلاح تصویب شد در جلسه گذشته چون کاری حاضر نبود دستور اعلام نشده بالفعل دوسه فقره کار حاضر شده است اگر آقایان مخالف نباشد جزء دستور گذارده شود يك فقره راپورت راجع بنمایندگی آقای آقا سید محمد تقی طباطبائی است از تبریز دیگری لایحه

و این راهم با آقای وزیر مالیه تذکر می‌دهم همانطور که در نظر خودشان هست و مأمورین غیر صحیح العمل را تعقیب می‌کنند بهمان اندازه بلکه ضعف آن از مأمورینی که صحت عمل نشان داده‌اند دیر سنی اعمال آنها را ضبط کرده از ارتقا مرتبه و ترقی دریغ نفرمایند اما سؤال دوم بنده . . .

نایب رئیس - سئوالهای دیگر سر کار می‌آید

برای جلسه بعد زیرا عده برای مذاکرات کافی نیست و گویا نمایندگان محترم هم خسته شده‌اند بنابراین این جلسه را ختم می‌کنیم و جلسه آتی به روز سه‌شنبه خواهد بود

مجلس دوساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۵۴

صورت مشروح مجلس یوم

۵ شنبه چهاردهم جلدی ۱۳۰۰

مطابق شش جمادی الاولی ۱۳۴۰

مجلس تقریباً یکساعت قبل از غروب در تحت

ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید

صورت مجلس یوم شنبه نهم جدی را آقای تدین

قرائت نمودند

رئیس - آقای فهیم الملك (اجازه)

فهیم الملك - آقای ارباب کیخسرو در

ضمن سؤال سنه را که چه معینه بصندوق وارد نشده قید کردند لازم است و بصورت مجلس نیز اشاره شود

رئیس - مقصودتان چه چیز است؟

فهیم الملك - عرض کردم آقای ارباب

در ضمن سئوالشان اظهار کردند از قرار معلوم مبلغی در سنه ثیلان نبی از خراسان بمرکز رسیده و بصندوق

خزانه وارد نشده است و آقای وزیر مالیه در جواب فرمودند تحقیق می‌شود در صورت مجلس فقط نوشته

شده بصندوق وارد نشده قید سنه را هم بنده لازم می‌دانم

رئیس - بسیار خوب اصلاح میشود آقای ارباب

کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - در صورت مجلس سؤال

بنده محدود بدویست و هفت هزار تومان شد در صورتی که بنده اساساً راجع بحساب صندوق سؤال کردم و این

مسئله را من باب مثال اظهار نمودم و عرض کردم تردید دارم نمی‌دانم که تمامش وارد نشده یا يك مبلغی وارد

نشده حالش مبهم است ولی اصل سؤال بنده راجع بحساب صندوق بود در صورت مجلس مثل اینست کافق

بنده راجع به دویست و هفت هزار تومان سؤال کرده‌ام .

رئیس - این یکی هم اصلاح میشود دیگر کسی

اعتراضی ندارد؟

(گفته شد خیر)

رئیس - صورت مجلس با این دو فقره اصلاح

تصویب شد در جلسه گذشته چون کاری حاضر نبود دستور اعلام نشده بالفعل دو سه فقره کار حاضر شده

است اگر آقایان مخالف نباشد جزء دستور گذارده شود يك فقره راجع بنمایندگی آقای آقا

سید محمد تقی طباطبائی است از تبریز دیگری لایحه